

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta " 3.— " " 4.50 "
za četrt leta " 1.50; " " 2.25 "

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente št. 12. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petito; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, smrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inšerate prejema upravištvo v ulici Torrente 12. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca izteče naročnina nekaterim čestitim gospodom naročnikom; uljudno jih prosimo, naj jo prav kmalu obnovijo, da ne nastanejo v pošiljanji lista nerednosti; ker s tem nam delajo mnogo nepriliko in tudi sebi ne posebne časti. Od nas se zahteva točnosti in natančnosti v izvrševanju uredniških dolžnosti, isto zatorej lahko terjamo tudi od svojih spoštovanih naročnikov. Če smo doslej svestno izpolnjevali svoje dolžnosti, o tem gre sodba čestitemu občinstvu slovenskemu, v prvej vrsti izvestno zvestim prijateljem našim, ki nas kolikor toliko podpirajo bodi si gmotno ali duševno. In ta sodba nam je do zdaj zelo ugodna, kakor smo doznali po raznih poročilih. Svest naša nam pravi, da smo se po svojih skromnih silah trudili, da bi zadovoljili z dobrim berilom vse različne stanove našega čitajočega občinstva in isto obetamo tudi v bodoče; zatorej pa uljudno prosimo vsestranske podpore; vsak naročnik pridobi nam z drugim četrtletjem vsaj po ednega novega predbrojnika, da se list povzdigne na ono uplivo stopinjo, na katerej bi moral stati kakor edini slovenski časnik v onem trgovskem mestu, ki je za nas najvažnejše v vsakem obziru; vzlasti bi prosili nekoliko več podpore s Kranjskega, posebnost iz središča, iz bele Ljubljane, kder živi izvestno še mnogo narodnjakov, ki našega lista doslej niti po obliki ne poznajo ter se mu nekakšno bojazljivo ugibljejo.

Naročnina je označena na čelulisti. Naroča se lahko z vsakim mesecem počenši.

Se enkrat ponavljamo uljudno prošnjo, naj kmalu obnovijo svojo naročnino vsi oni čestiti predbrojniki naši, ki so nam bili poslali samo naročnino za prvo četrtletje in naj vsi naši prijatelji širje mej svojimi znanci naše novine.

Uredništvo in upravištvo.

Národno ženstvo.

Urednik resnemu političnemu listu ima premnogo grenkih ur in polno jezero skrbij, ter odgovoren je na vse kraje; tarejo ga

neprestano različne misli, kako to in ono itd. Redki, zelo redki so urednikovi jasni trenotki, ko se mu prijazno pokaže milo solnce z vso svojo čarobnostjo in z vsem svojim bleskom. Tak redek slučaj osecamo denes, objavljajoči zanimljivi sestavek "narodno ženstvo", kateri smo prijeli od nežne ženske ročke in ga za tega delj največjo radostjo pošiljamo mej svet, med naše ženstvo, naj se uči vročemu domoljubju od naše čestite pisateljice, vnete domorodke. S ponosom ispodemo denes, da je ta uže druga naša sotrudnica! Kjer je ženstvo vzbujeno, vzbujen je narod. Tudi največjega pesimista mora tolažiti in navdajati ga z nekim tajnim upanjem, da stvar naša ni še izgubljena, dokler imamo za seboj nežni spol, ki je o priliki tudi pripravljen in sposoben prijati za pero, da osrečuje svoje vrstnice in jih uči domovinske ljubezni. Bog nam daj mnogo naslednic; ob enem pa želimo, da bi pričujoči spis obrodil mnogo sladkega narodnega sadu! Začnimo:

Spominam se mlade matere, rodom Italijanke, ki se je bila začasno naselila v naše kraje. Vidim jo še, kako drži z edno roko oklenenega svojega starejšega petletnega dečka; z drugo pa drži malega, še le šest mesečnega sinčka v naročaji. Sreča jej sije iz oči, ko tako objemlje svoja otroka, čila, zdrava, vesela otroka.

Starejši daje jej odločne in čiste odgovore na njena vprašanja, a z malim se pogovarja, kakor bi jo umel. Smehljá se jej tudi ta, češ: sedaj ti še ne morem, a odgovorim ti drugikrat na vsa tvoja skrbna vprašanja.

Srečna mati pogleduje zdaj tega, zdaj onega svojih otrok, a nposled pravi starejšemu: "Sedaj bodeš pa deklamoval pesen, katero sva se skupaj učila". Tu prične drago dete svojo nalogo in strmeti bi moral vsak poslušalec. Ne spominam se pesni, a to vem, da je bila naušujoča za njih domovino, za kralja in njih jezik, v obče za vse, kar mu je moralo biti sveto pozneje kot možu, za kar bi moral kot pravi državljan in domoljub žrtvovati svoje življenje. Kako pogumno je mali govoril besede, ki mu jih je mati poprej dobro poudarjala, s kakšnim prepričanjem je govoril besede: "Veruj mi, mamka, za vse to jaz umrjem brez strahu!"

Za tem so sledila mnoga vprašanja, na katera je mati odgovarjala točno, otroku razumljivo in je nauševala bolj in bolj.

Povedal je potem še nekoliko nežnih pesnic, v katerih so bile baš iste misli izražene, z drugimi besedami, ljubezen do roditeljev, do domovine, do svojega vladarja in do svojega naroda. Ganol me je ta prizor, ganolo to nauševanje, ganoli so me ti nauki, katere je mati vcepjala v mlado srce, malone igraje se. Ušle so mi nehoté besede: "Žal, da ni Slovenka, da ne naušuje tega otroka za moj mili dom, za lepi jezik, za ubogi narod!"

Znano je, da marsikdo trdi, naj bi se ženska držala le šivanke in kuhalnice, češ, da vse druge višje svrhe, vzvišeneje misli jej ne pristujejo. O tem se je pa uže dosta govorilo; jaz trdim samo, da ženska stori lahko mnogo več, nego li jej veleva umno gospodinjstvo in kar jej kažejo hišna opravila.

Njej so prepuščena upogljiva mlada srca; ona ima saditi v nja ljubezen do vsega svetega in dobrega; ona cepiti uže tem malim bitjem ljubezen do svojega rodú. In kdo opravi stvar boljše nego li dobra in mila mati; kdo bode detetu prvi in najboljši učitelj? Mati in le mati more sejati svoje nauke na rodovitno zemljo. Kmalu požene njeno seme kali in teh kalij ne izruje kruta usoda v poznejših letih. Baš ti nauki, katere je mati ucepila nežnemu srcu malega deteta, ti nauki se mu še potem kakor možu sveté liki svetla zvezda.

Vse bodeš zabil v svetnem šumu in teku let, le onih dnij nikoli, ko si srečen otrok skakljal okolo svoje drage matere, ali ko si v njenem naročaji slušal mikavne pripovedke. Zabil ne bodeš trenotka, ko si se napolil mej svet ter jej segnil še zadnjikrat v roko, še zadnjikrat zrl v njeno rosno oko. Zabil ne bodeš njenih besed, besed svoje domoljubne matere, ki ti je klicala še poslednji krat:

"Kakor materi, takó
Zvest domu svojemu ostani!"
In zvest ostaneš ves čas svojega življenja njej, njenemu spominu in svojej domovini; vedela je ona vse to dobro ukoreniniti v tebi. Srečen ti!

Gorje onemu, kateremu pobere ljubo mater nemila smrt uže v nežnej mladosti; a še večje gorje onemu, ki jo šteje še med žive, kateremu pa je ona pustila prazno srce ali dovolila, da se je napolnilo s zlem in sè slabimi vzgledi. In žal, preveč je takšnih!

Naš ubogi narod ima med ostalimi tudi to nesrečo, da ima premalo na-

rodnih žen; premalo jih je, ki spoštujejo svoj jezik, kakor se mora, premalo, ki bi svojo dečo nauševala za svoj dom in dokler se tudi te ne vzbudé, dokler ne ovržejo bezumne sramežljivosti zaradi svojega domačega jezika, dokler se ne zavédo svoje narodnosti, bode narod malo na boljšem; saj pravi naš pisatelj, da "brez narodnega ženstva nima vse naše slovstvo kakor vse narodno življenje trdne podlage". Kdo bode oporekel temu? Ože hodi za svojimi opravki; dom in otroci so pa prepuščeni materi. Vrhu vsega njenega obilnega opravila ostaje jej svobodnega časa, katerega ne more boljše uporabljati, nego lepo učiti svojo mladež. Verno posluša dete svojo mater, ako mu vé zanimivo pripovedovati in mlado srce topilo se bode, ko mu bode mati pravila o junaških, a nesrečnih pradedih, o nesrečnej domovini; a ob enem se bode v njem vzbudila želja, pomagati tem, ki govoré z njim isto govorico in ki toliko trpé.

Po mojem mnenji tudi o delu lahko upliva mati na svojo dečo, ki stopa vedno za njo, nastavljač jej vprašanja, na katera mora mamica pametno in umljivo odgovarjati. Mlada mati, srečna žena mnogokrat dela popevajoč kakšno pesmico in čemu bi si ne izbirala o takih prilikah lepih, domoljubnih pesnij? Otroku, ki se tam igra, čuje in hrani, če tudi le po edno besedo na dan. V poznejših letih pa se bode rad spominal tega, kar mu je mati popevala; umel bode pesen, ki mu veli ljubiti svoj rod in dom.

Tako deluje žena na narodnem polji, vzgajajoča svoje otroke v ljubezni do svete svoje domovine. Tako postavlja mati podlago poznejšim stebrom in potreba je tej podlagi le še dobrih učilnic in učiteljev in narod ima mladino, s katero teši Stritar svojo domovino:

"Obupati ne sme še domovina,
Ti zvet si njen, ti sladki njen si up."
Premnogo žal je takih, ki menijo, da ni naš jezik za "olikane" ljudi in uče svoje otroke tuje govoricé, sejoči morebiti celo mladim srce zaničevanje do domačega jezika. To je neumno in podlo ravnanje. Na ta način podirajo, kar so drugi s težavo zgradili; pomagajo svojem lastnemu rodu do propada.

"Se li sme sin sramovati svoje matere", vpraša pisatelj, "če je revnejša in manjša od druge?" Prav tako bezumno je, ako se kdo sramuje svoje domovine,

PODLISTEK.

NAŠI ZVEZDI

premil. gospodu

JOSIPU JURIJU STROSSMAJERJU

uzoru in diki Slovanov

o svečani priliki

Nj. zlate nekrvave daritve

dne 19. marcija 1888.

Pri nas se črn razgrinja mrák

Nebó zastíra gost oblák

In zvezde ni nobéne.

Pač mnóga tukaj luč brlí,

A z néba teh nobéna ní,

Iz zémlje so rojéne.

Ve zémške lučí zginíte!

Nebéške zvézde síníte,

Vaš svít naj nas tolaží,

On pót nam pravo kaží! . . .

Na górnjo zrém in dólno stran,

Za nas obók povsód — temán; —

Ozrém se v tmíni nóčni

Tja dól na svéd iztóčni:

Oj, jasna zvezda tam gorí,

Ze znana mi iz davnih dní,

I nam je ta svetíla,

Vodníca nam je bíla!

Ta zvézda — Ti!

Ti vódiš nas, nam jáсно síješ,
Nam blagodejne žarke líješ,
Da, boljše vódiš nas odzgor

Neg vseh sozvezd Ti množni zbór —

Ti zvézda vzórna sí!

Bil zvest Cirilu in Metodú,

In — sebi!

Značajno hodil si vsikdár,

Bil stalen Ti je pót in žar

Kot zvezdam tam na nébi, —

Oj slava Tebí!

Ti svetíš bratom rodnim tam,

Oj sveti še sirotnim nam,

Brez zvezde zdaj popotnim nam.

Dve zvezdi nam sta kdaj sijali

Ciril, Metodij, ste se zvali . . .

Umrla sta Ciril, Metod!

Kdo zdaj po njiju stezi hodi?

Kdo nas po njiju vzoru vodi?

Prokleti zdaj njiju vzor je tod!

Prokleti so pri nas obredje,

Ki v njih Bogá molíli dedje!

Ti bodi drugi nam Metod!

Ti nas po poti oni vodi,

Ki sveti jo je vtrl Metodij!

Oj jasna, vzórna zvezda naša,

Ti kaží do svetíš nam pot,

Kjer sveti jezik naš se zglaša! . . .

Sijaj nam, oj svíte krasní,

Zvézda meni Ti edína,

Še Te treba cerkev naša,

Treba še te domovina, —

Oj, ne vgasni,

Svíte jasní! . . .

A . . . saj zvezde ne gasnó,

A saj zvezde ne mrjó:

Vekovít

Njih je svít.

Tudi Ti pred nami hodil,

Svítil bodeš nam nevgasno,

Slave rod boš varno vodil

U bodočnost jasno!

S. Gregorčič.

Pismo o žabah.

Sobotnjak 23. marcija.

Gospod urednik! Ako bi bil jaz spisal Pokornega "Živalstvo", bil bi postavil namesto grdega gorile žabo na prvo mesto. Več uzrokov bi bil imel za to: prvič treba kazati o poučevanju mladeži — kakor metodika pravi — "od znanega k neznanemu"; žabo pa je izvestno vsak poprej videl in o njej čul, nego o gorli. li Drugič je žaba iznimniš ukročene domače živali najstarejša politično-kulturna žival. Ne verujete? Evo Vam dokazov! Kadar svet še ni poznal "praha i olova", ko še niso svet pretresali kanoni, mitraljeze, torpede in repetirke, šle so žabe "in Reih' und Glied" na vojsko. Starec Homer, akoprav slep, je vso to vojsko kaj divno opel. Tlačitelja

Faraona je sam Mozes na Božje povelje sè žabami toli opláčil, da je izpustil ljudstvo v obljubljeno deželo. Žabe vidite dalje kot pisna znamenja med egiptovskimi hiroglif. Mehikanski vrači nosijo namesto doktorske diplome posušene žabje kože za znake svojega poklica. Slavni Krežma je kot petletni dečko poslušal in registriral žabje regljanje.

Blagor krajem, kjer se goji ta toli važna žival! Ne vem pa, kaj se je Ribničanom zamerila, da jo le "vrajžja kruota" nazivajo. Naš slavni magistrat pa ni tako zabiti kakor oni "Cranzi duri". Izvestno misli napraviti za prihodnje čase združitve z "obljubljeno deželo", nekakšen "battaglione d'onore", kakor je bil nekdanji okoliški; za to pa skrbi, da si prisvoji vse okoliške žabe. Same žabe pa, ki so se v slovenskih vodah izvalile, vzgojile in peti učile, so trmoglave slovenke, ki vedno le slovenski regljajo. Fini magistratovi to vedo; za to pa hočejo tudi žabe poprej poitaljančiti; kajti žaba je vedno one narodnosti, kakor je voda, v katerej živi.

Neki dan dobim list od prijatelja: "Danes je prišla neka komisija z mapo v Škedenj ter poiskala naše tri "kaluže", ki od pamtveka nosijo slovenska imena: "Velika kaluža", "kaluža na berišči" in "doljna kaluža". Ta imena so pačila lepa toskanska imena na magistratovej mapi,

ker je majhna in revna. Ljubiti mora z Gregorčičem, tem srčneje jo,

Ljubiti tem zvesteje jo*.

Zatorej gospe in gospodične! pomagajte i Ve zatiranemu našemu narodu; mnogo lahko storite! Govorite med sabo naš lepo doneči jezik in uplivate na svoje moze in deco. Starè pravi, da mora žena moza vzpodbujati in vtrjevati v njegovih idealih; a mati mora vsa plemenita čuvstva zasajati v nežna srca svojim otrokom. Ako bodo res tako, da dobi narod tudi narodno ženstvo, tedaj se izpolni Preširnovo prorokovanje kmalu:

Vremena bodo Kranjcem se zjasnile
Jim mil' si zvezde kakor zdaj sijale*;
in Kopitar bude v „Eliziji“ bolj navdušeno pel:

„Bog živi naše domorodne ženske,
Gospe in gospodične slovenske!“

Avstro-ogerski Lloyd.

Dogovor tega društva z vlado je vendar enkrat gotov in odstranjeno je navskrižje med Lloydovo upravo in vlado. V ponedeljek 19. t. m. je bilo posvetovanje pri ministertvu vnanjih zadev, katerega so se vdeležili grof Kalnoky, odsekov predstojnik Szogyeny, ministerski svetnik baron Glanz in predsednik Lloydove uprave baron Morpurgo. Lloydov zastopnik je izjavil, da odstopi v imenu Lloydovega upravnega sveta od zahtevanja 89.000 gl., katera svota dela navskrižje med ugovornima načrtoma vlade in Lloyd. V sled te izjave se je ugovor podpisal. Končala se je tudi razprava o prekomorskih avstrijskih voznjih v trgovinskem ministertvu. Navskrižje glede teh prog je bilo za 156.000 gl. Avstrijska vlada se je odločila povišati društvu nekatere posamične iznose. Zatorej bode vlada plačevala 20.000 gl. za tisti parnik, ki ima po novem voznem redu 12 krat v letu voziti med Colombo in Kalkuto in mora enkrat v letu skozi suezki prekop, da se v Trstu popravlja in čisti. Plača za vsako miljo za voznje v Brazilijo se je povišala od 1 gl. 25 kr. na 1 gl. 50 kr.; vsled tega iznaša podpora na teh progah 19.500 gl. na leto več. Ker je vlada to dovolila, izjavil je Lloydov zastopnik, da odstopi od prvotnega zahtevanja 116.000 gl. Zatem se je podpisal tudi dogovor. Podpora, ki jo plačuje vlada po novem ugovoru z Lloydom, je: za skupno službovanje 1.350.000 gl.; za vzhodno-azijske voznje 732.000 gl. in za voznje na zapad 115.500 gl., skupaj 2.197.500 gl. Plača za vsako miljo iznaša: za vzhodno-azijske voznje (hitrost 11 milj) po 2 gl., in po 1 gl. 35 kr. za hitrost 9 milj; za braziljske voznje (hitrost 9 milj) se plačuje po 1 gl. 50 kr. Z obzirom na odškodnino 20.000 gl., ki se plačuje za prelop sneznega prekopa dobi zatorej Lloyd namesto 44.000 gl. — 45.000 gl. predplače na mesec. Razprave so končane in tudi merodajni dunajski delničarji so vsprejeli dogovor.

Prvotna pogodba se je glasila nekako tako-le: Voznje Lloydove imajo tri oddelke in sicer: A. Voznje s hitrostjo najmanj 11½ pomorskih milj (Trst-Aleksandrija in nazaj); B. Voznje s hitrostjo najmanj 10 milj (Reka-Aleksandrija, Trst-

ter je je zamenjal z „ponzachera superiore“, „ponzachera media“ in „ponzachera inferiore“. Od tega prekrščenja so pa žabe utihnole.

Prijatelju sem odgovoril, da se to ne godi zaradi imen nego za tega delj, da si magistrat pritaljanci nekaj tisoč žabjih duš, ki bodo na „dan spasenja“ sè svojim regljanem pognale zadnjega „ščava“ črez bele kraške rti ter tako spasile „neodrešene“.

Žabe pa sedaj ne pojo v prekrščenih „kalužah“; menda jim italijanska voda neče po donečem grlu. Kaj, ako bi se ujezile in napovedale vojsko magistratovcem, kakor nekda njih pradednje inšim? Kje bi se našel kakšen Homer, da bi opisal in opel na beneški gitari ali na napolitanskem mehu to mesarsko klanje?

Bog nas varuj take vojske, posebno zdaj, ko nam vsi obetajo miru!

Starke bodo pomrle, mlajši zarod pa se bode privadil italijanskej vodi, in v četrem kolenu bode uže vse regljalo po laški. Takrat bodo uže žabe na koncertih sodelovale v korist „pro Patriji“.

Zdaj ko se bode voda zgrela in bodo začeli žabji koncerti, Vam uže pišem, gospod urednik, če bodem slišal kakšen „dolce si“ od poitalijančenih kaluž na moje bivališče.

Do onda, da ste mi zdravi!

Vaš

B.

Kotor, Reka-Kotor, Trst-Krf-Pirej-Carigrad, Pirej-Smirna in nazaj). C. Voznje s hitrostjo najmanj 8 pomorskih milj (Trst-Splet-Metković, Trst-Pulj-Durazzo-Krf, Trst-Pulj-Dalmacija-Krf-Prevesa, Reka-Trst, Reka-Kotor, Splet-Metković, Trst-Reka-Krf-Patras-Pirej-Syra-Solun-Carigrad, Trst-Reka-Krf-Kandija-Smyrna, Carigrad-Smyrna-Cipar-Beirut-Alexandrija, Carigrad-Küstendje-Braila, Carigrad-Trapezunt-Batum in nazaj). Odškodnina za subvencionirane voznje je za I. oddelek gl. 2-70, za II. gl. 1-65 in za III. gl. 1-05 za vsako miljo, ali skupna svota tega denarja v teku enega leta ne sme iznašati več kakor 1.300.000 gl. Obvezuje se Lloyd, da se ozira kolikor treba tudi na ogerska zavarovalna društva o zavarovalnih ugovorih. O tarifah pa se dogovori tako-le: Normalne tarife za prevažanje oseb in blaga sprejme in potrdi vlada, ter se morejo promeniti samo z vladinim dovoljenjem. Normalne tarife (tarife za izvažanje in uvažanje) ne smejo biti večje, nego obstoje uže v tekmujočih inozemskih pristaniščih za enake in podobne slučaje. Vlada ima pravico zahtevati uravnavno tarif. Tarife z Reke in na Reko morajo biti podpolno enake tržaškim. Isto velja o popustih, refakcijah, pristojbinah za pristanišča in druga dovoljenja, tudi za take voznje, za katere se ne plačuje podpora ali subvencija, ki so pa spojene z drugimi uže dogovorjenimi voznjami. Ako bi se slučajno zahtevali kombinirani ceniki za voznje po kopnem in po morji ter se more doseči sporazumljenje s dotičnimi železnicami, se obvezuje Lloyd, da se napravi take cenike v njegovem področji.

(Konac prih.)

Deželni zbor kranjski.

XV. seja dne 19. januarja.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli ob 11. uri otvori sejo ter se prečita in potrdi zapisnik zadnje seje in razdelé došle vloge.

Baron Apfaltrern graja deželni odbor, da tako pozno zboru predlaga reči, ker je le še malo dni do zborovega sklepa in se morajo vsled tega jako važne in obširne predloge kakor n. pr. cestni zakon v odsekih kar na vrat na nos v enej sapi reševati.

Dr. Poklukar mu odgovarja, da se s cestnim zakonom v odseku to ne bode zgodilo, in da ga temeljito pretresajo.

Poslanec Detela omenja, da deželni odbor zaradi novih predlog ne zasluži graje, marveč pohvalo. Od mnogih rečij ni imel potrebnih poročil, da bi mogel sestaviti svoje predloge. Nekatera pojasnila so mu došla gledé cestnega zakona še le ta mesec, torej pač ni bilo mogoče tega zakona prej predložiti. Sicer pa to ni nov zakon, pretresal je upravni odsek temeljito enak zakon uže pred dvema letoma, zatorej bo zdaj več tem laglje rešil. Kdor je za zakon, mu bo lahko pritril, kdor pa zanj ni, mu ne bi pritril, ko bi bili tudi tri mesece v rokah imeli prilogo! Enako je bilo treba raznih poizvedb pri drugih predlogih, kar bo g. Dežman enako potrdil, kakor vsak drugi deželni odbornik. Da pa rešitev ni vselej odvisna od časa, kedaj se je kaka reč izročila, priča to, da še zdaj niso rešene nekatere predloge, ki so bile izročene slavnemu zboru uže v prvi seji. (Dobro!)

Baron Apfaltrern se še izgovarja, zakaj se je bil oglašil k besedi, potem prvosednik oznani, da so mu dr. Poklukar in tovariši izročili naslednjo interpelacijo:

Interpelacija

poslanca dr. Poklukarja in tovarišev do deželnega glavarja g. grofa Thurn-Valsasine.

Graška „Tagespost“ z dne 18. januarja t. l., št. 18, objavlja brzojavno poročilo iz koroškega deželnega zbora, v katerem se je vladni zastopnik g. deželni predsednik baron Schmiedt-Zabierov o priliki debate o napravi prisilne delavnice za Koroško jako nepovoljno izražal o prisilnej delavnici ljubljanskej. Če je poročilo tega lista istinito, dejal je koroški deželni predsednik: „Dass er eine Besserung der im Laibacher Zwangsarbeitshause untergebrachten kärntnerischen Zwanglinge deshalb nicht erwarte, (čujte!) weil das in dieser slavisirten Anstalt herrschende Idiom hiezu nicht geeignet sei.“ (Čujte, čujte!)

Ta izjava vladnega zastopnika proizročila je še druge napade na naš deželni zavod od strani koroških deželnih poslancev, češ, da se v ljubljanskej prisilnej delavnici žali ednakopravnost ter koroški prisiljenci se celó v veronauku ne poučujejo v svojem materinem nemškem, temveč v njim nerazumljivem zopernem slovenskem jeziku. (Čujte, čujte!)

Ne dá se zanikati, da je tako predbacivanje toliko pomenljivo, da je povsem nemogoče prezirati ga. Če je vest „Tagespost“ resnična ter če se je v deželnem zastopu sosedne nam Koroške v istini tako govorilo o ljubljanskej prisilnej delavnici, potem je to obtožnica za vodstvo tega deželnega zbora, od jednem pa hud napad na kranjski deželni odbor in njegovega poročevalca o zadevah naše prisilne delavnice, kakor tudi na ves deželni zastop. A kaj še le tedaj, če takih natolcevanj ni bil izustil kak posamezen poslanec, slabo poučen o dotičnem predmetu, temveč, če so se čuli iz merodajnega mesta, z vladnega sedeža, tam kjer vladni zastopnik državni ugled reprezentuje in vladne nazore zagovarja. (Klici: Res je, čujte, jako slabo!)

Brzojavno poročilo graškega lista je tedaj po vsej pravici razburilo podpisane deželne poslance. Vsem deželnim poslancom vojvodine Kranjske, ne gledé na narodnost in politično stranko, mora biti povsem znano, da se v ljubljanskej prisilnej delavnici strogo varuje jezikovna ednakopravnost nasproti nemškim in italijanskim prisiljencem. Vodstvo tega zbora ter deželni odbor in njegov referent gospod Dežman skrbno gledajo na to (dobro!), da se verouk vrši v dotičnem materinem jeziku ter da se v istem jeziku tudi beseda božja oznanuje prisiljencem nemške narodnosti. Kak povod je tedaj naš deželni zavod dal koroškemu deželnemu predsedniku, da ga grdi v javnej seji (klici: pfui, grdo!), da mu odreka zmognost poboljšati izročene mu varovance, da s takim neutemeljenim očitanjem vojvodino Kranjsko materijelno oškoduje in upravi njeni nestrpnost predbaciva nasproti tujim prisiljencem?!

Opirajoč se torej na te nagibe stavljajo podpisani sledeča vprašanja do predsedstva deželnega zbora:

- ali mu je znano brzojavno poročilo graške „Tagespost“ o izjavi koroškega deželnega predsednika zastran ljubljanske prisilne delavnice;
- kaj namerava ukrenoti, da se izvé avtentični tekst te izjave, oziroma da se zavrnejo neosnovana natolcevanja na dobro ime tega deželnega zbora? (Dobro, dobro!)

V Ljubljani, dne 19. januarja 1888.

(Sledé podpisi vseh narodnih poslancev.)

(Konec prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Seja državnega zbora, v kateri se je imelo odločiti, ali naj Schönererja prepuste sodišču ali ne, vzbudila je na Dunaji vseobčo pozornost. Radovedneži, ki so hoteli na galeriji poslušati govore, prišli so uže na vse zgodaj pred zbornico ter tam čakali Bogu na milo, da se odpro vrata, nadejaje se, da vendar le še dobro ustupnico. Vrata so se naposled res odprla, a namesto da bi pustili čakajočim ustupiti, prikaže se sluga s tablo s napisom: „vse ustupnice so uže razdane.“ Iz tega je razvidno, da so to pot neizmerno pazili na to, koga pusté na galerije. Nemških vseučiliščnikov in drugih Schönererjevih privrženecv ni bilo vsled tega mej poslušalci. Proti izročitvi sodišču govorili so prvi Schönerer sam, potem še Pattai in Lueger. Schönerer je v svojem govoru strastno napadal časnikarje ter rabil mnogo izrazov, zaradi katerih je predsednik večkrat pozval na red. Imenoval je časnikarje „novinarske žide“, „znane pačitelje“, resnice, „pressbestien“ itd. Zaradi zadnjega izraza ga je predsednik Smolka pozval na red. Schönerer pravi na to, da je ta izraz rabil pred 5.000 poslušalci, pa da ga za to policijski komisar ni karal, tu pa, da je zborniški predsednik prevzel službo višjega policijskega komisarja. Na to nastane mej poslanci nemir; od vseh strani se čujejo klici: „to je preveč“, „naj molči“, „mi ga ne smemo več poslušati“, „tu ni kréma“, itd. Predsednik Schönererju vzame besedo. Schönerer se sklicuje na hišni red ter zahteva naj zbornica odloči, ali sme še dalje govoriti. Velika večina je za to, da se mu vzame beseda. Drugi je govoril Pattai; skušal je po svojej najboljšej moči prepričati zbornico, da naj poslanca Schönererja ne izroči sodišču ter opiral to na svoje juridično prepričanje. Tudi Lueger ga je zagovarjal, a večine zbornice zagovornika nista mogla prepričati in to tem manj, ker je Schönerer govoril v tako zanidljivem tonu, ker je preveč polemizoval s predsednikom in hotel zbornico prisiliti, da sodi vso njegovo za-

devo z njegovega stališča, namesto, da bi se bil temeljito zagovarjal. Za izročitev sodišču glasovala je velika večina. Proti so glasovali antisemiti, demokrati, nekoliko nemških demokratov in drugih levicarjev ter mladočeha Vašaty in grof Konnic. Tako ga bodo sodišča, katerim se je Schönerer uže izvil, naposled vendar le dobila v roko. Kakšen bode izid te pravde, pokazala nam bode bližnja prihodnjost.

Poljski klub pretresa sedaj v svojih sejah postavo ob obdačenji žganja. Poljaki se za to postavo vrlo zanimajo. To nam je dokaz, da so prišli na Dunaj vsi okrajni maršali gališki, da se udeležijo dotičnih klubovih sej. Zadnja seja državnega zbora pred velikonočjo je bila v petek 23. t. m.

Cesar je imenoval generalnim nadzornikom pehote prestolonaslednika Rudolfa in to, kakor pravi v dotičnem dekretu, da dokaže, kako se zanima za najvažnejši del svoje vojske.

Proti odstavljenemu županu zagrebškemu, dvornemu in ministerjalnemu svetniku Badovincu se je pričela preiskava. Gospod Badovinc je na najvišjem mestu sam to zahteval. V disciplinarnem odseku so nadžupan, dva mestna in dva vladna zastopnika. Madjaronska vlada je porabila priliko, da je začela to preiskavo baš, ko sta bila dva po mestnem zboru voljena odsekovec v Djakovcu, kamor sta šla v imenu Zagreba pokloniti se vladiki Strossmayerju. Namesto odsotnih dveh zastopnikov poklicala je Kallabarja v dotični odsek. Ta pa je gospodom Madjaronom naravnost povedal, da je preiskava samo iz gori navedenega uzroka začela baš sedaj in da se obvaruje proti vsakemu sklepu disciplinarnega odseka ter je ostavil sejo. Na to odsek imenuje vladnega tajnika Mošinskega za poročevalca ter prične preiskavo. Badovinc je tožen: 1. da je mnogokrat opustil poslati policiste v sabor, 2. da je sè svojim gospodarstvom v podpisani ulice oškodoval občino, 3. da je policista Jozica odpravil iz službe, 4. da ni v mnogih obrtnih in policijskih zadevah znal braniti časti mesta. Pač res smela obtožba, ki bije naravnost v lice hrvatskej časti ter kaže v najlepšem svitu predrznost in silovitost madjaronske vlade, ki gazi narodne pravice in si upa še ukljub temu na tak način rogati se vsemu narodu, tožeč take odličnjake, češ, da niso znali varovati dostojnosti in časti hrvatske prestolnice! Hrvate naj tolaži prepričanje, da čim hujši bodo njih tirani, tem krajša bode njih vlada.

Vnanje dežele.

Kakor javljajo iz Rima, bode konkordat med Rusijo in papežem še pred veliko nočjo podpisan in potrjen.

Na zahtevanje ruskega poslanika Nelidova v Carigradu osvobojeni so vsi oni Črnogorci, ki so bili pred turškim sodiščem zaradi ustaje v Burgasu ter so se odposlali domov na ruske troške. Tudi Bolgari, ki so se ta čas spuntali proti Koburgu, so osvobojeni, a ostati jim bode v nekem turškem mestu.

V Črnej gori je velika lakota, zato je knez zapovedal, da se prično razna dela, pri katerih bode mnogo ljudij dobilo zaslužka. Tako so začeli osuševati močvirje mej Dulčinjem in Barom ter zidati cesto iz Vir-Bazarja v Bar. Ker država nima dovolj denarja, daje delalcem toliko žita na dan, Onovali so tudi v mnogih okrajih državne žitnice, ki dajejo ljudem žita po nizkih cenah in sicer ne za gotov denar, ampak na upanje; dolg bodo plačali še le po letošnji žetvi.

Bolgarska vlada ni nič odgovorila na Turško noto, s katero je sultan proglasil nezakonitost Koburga. Da pa knezu ni baš ugodno na Bolgarskem, pričajo nam vesti, katere so jasen dokaz, da se knežič skoro pripravlja na pot. Nekateri njegovih zvestih ministrov mu svetujejo, da mora baš sedaj ostati v deželi, da Rusiji dokaže, da se je ne boji; drugi mu zopet prigovarjajo, naj odpotuje za nekaj časa domov v Ebenthal ter izroči vlado tačas svojim ministrom. Tako, če njega ne bode v deželi, ne bode imela Rusija več uzroka postopati proti njemu. Ruski poslanik v Carigradu g. Nelidov je svetoval turškej vladi, naj kneza odstrani iz Bolgarije. Vest, da je v Sevastopolu zbranih 10.000 ruskih vojakov, ki morajo biti pripravljene, da se ukrcajo, tudi daje misliti bolgarskim politikom, ker nikdo ne ve, kam so namenjeni ti vojaki, v Kavkaz, ali kam drugam? Boje se tudi, da jim bode Rusija blokirala pristanišča ob Črnem morji; zaradi tega je menda bolgarska vlada odposlala mnogo smodnika v Küstendže. — Kakšni poštenjaki so sedanji vlastodrži na Bol-

